
FSMA_2015_15 dd. 5/10/2015

Informatieverschaffing bij uittreding uit een aanvullende pensioentoezegging

---

Toepassingsveld:

De pensioeninstellingen en inrichters die onderworpen zijn aan de wet van 28 april 2003 'betreffende de aanvullende pensioenen en het belastingstelsel van die pensioenen en van sommige aanvullende voordelen inzake sociale zekerheid' en haar uitvoeringsbesluiten.

Samenvatting/Doelstelling:

De FSMA heeft een onderzoek gevoerd naar de kwaliteit en tijdigheid van de informatieverstrekking bij uittreding van een aangeslotene uit een aanvullende pensioentoezegging. Deze mededeling geeft een overzicht van de voornaamste vaststellingen van dat onderzoek en maakt het standpunt van de FSMA over elk van deze vaststellingen kenbaar.

Structuur:

1. Inleiding
    - 1.1 Wettelijk kader
    - 1.2 Voorwerp, draagwijdte en werkwijze van het onderzoek
  2. Tijdigheid
  3. Inhoud van de uittredingsfiches
    - 3.1 Verworven reserves
    - 3.2 Verworven prestaties
    - 3.3 De keuzemogelijkheden
      - 3.3.1 Algemeen
      - 3.3.2 Overdracht naar de onthaalstructuur
      - 3.3.3 Pensioeninstelling van de nieuwe werkgever
      - 3.3.4 Een instelling die de winst verdeelt en de kosten beperkt
      - 3.3.5 Behoud van aansluiting zonder wijziging van de pensioentoezegging
    - 3.4 Algemene opmerkingen m.b.t. de duidelijkheid en nauwkeurigheid
  4. Conclusies en 'Best practices'
-

1. Inleiding

1.1 Wettelijk kader

Op grond van artikel 31 en 32 van de WAP¹ heeft een aangeslotene bij een pensioentoezegging recht op bepaalde informatie wanneer hij uittreedt². Een uitreder moet geïnformeerd worden over het bedrag van zijn verworven reserves (indien nodig aangevuld tot de rendementsgarantie) en prestaties. Daarnaast moet hij ingelicht worden over alle keuzemogelijkheden die hij heeft voor het verdere beheer van zijn verworven reserves. Naast het behoud van zijn verworven reserves in de pensioentoezegging van zijn voormalige werkgever (of sector) heeft hij immers de keuze om deze over te dragen naar de onthaalstructuur van zijn voormalige werkgever (of sector), naar de pensioeninstelling van zijn nieuwe werkgever (of sector) of naar een instelling die de winst verdeelt en de kosten beperkt. Voor elke keuze moet hij bovendien het lot van de overlijdensdekking vernemen.

Voormelde informatie moet men ook voldoende snel aan de uitreder bezorgen. De WAP hanteert een dubbele termijn van dertig dagen. De inrichter heeft 30 dagen om de pensioeninstelling te verwittigen dat er een uittreding heeft plaatsgevonden. De pensioeninstelling heeft op haar beurt 30 dagen om de inrichter de vereiste informatie te bezorgen. Het is dan finaal aan de inrichter om die informatie 'onmiddellijk' te bezorgen aan de uitreder.

Tot slot bepaalt artikel 4-15 van het KB WAP³ dat alle informatie m.b.t. aanvullende pensioenen in duidelijke en nauwkeurige bewoordingen moet worden opgesteld.

Bovenstaande wettelijke verplichtingen beogen dat de uitreder tijdig en met kennis van zaken - dus beschikkend over alle relevante informatie - een keuze kan maken voor het verdere beheer van zijn verworven reserves.

1.2 Voorwerp, draagwijdte en werkwijze van het onderzoek

Voorwerp van het onderzoek – De FSMA heeft zich met deze controleoefening gefocust op de informatie die verzekeringsondernemingen bezorgen aan uittreeders die zijn aangesloten bij een ondernemingspensioenstelsel. Sectorale pensioenstelsels en individuele pensioentoezeggingen bleven buiten beschouwing. Omdat slechts enkele uittreeders uit de steekproef van het onderzoek een overdracht van hun verworven reserves hebben aangevraagd, beperkt deze mededeling zich tot de informatie die werd meegedeeld via de uittredingsfiche. Gelet op het geringe aantal aangevraagde overdrachten, heeft de FSMA geen globale conclusies verbonden aan de verdere fase van het uittredingsproces.

Wat werd concreet onderzocht? – Met dit onderzoek heeft de FSMA niet alleen geverifieerd of alle wettelijk vereiste informatie wel effectief en tijdig werd meegedeeld; daarnaast heeft zij ook met

---

¹ Wet van 28 april 2003 betreffende de aanvullende pensioenen en het belastingstelsel van die pensioenen en van sommige aanvullende voordelen inzake sociale zekerheid.

² In wat volgt, wordt een uittredende aangeslotene een "uitreder" genoemd.

³ KB van 14 november 2003 tot uitvoering van de wet van 28 april 2003 betreffende de aanvullende pensioenen en het belastingstelsel van die pensioenen en van sommige aanvullende voordelen inzake sociale zekerheid.

bijzondere aandacht nagegaan in welke mate de uittredeers aan de hand van de hen bezorgde informatie ook een weloverwogen keuze konden maken. Hiertoe heeft zij een aantal uittredingsdossiers concreet onderzocht.

Hoe onderzocht? – Het onderzoek gebeurde op grond van een steekproef.

Het onderzoek vertrok vanuit de door verzekeringsondernemingen in DB2P geregistreerde uittredingen voor maart 2014. De steekproef werd vervolgens verder verfijnd door een 100-tal uittredingen te selecteren, verdeeld over 17 verzekeringsondernemingen, rekening houdend met hun omvang.

De FSMA heeft de verzekeringsondernemingen gevraagd om per door haar geselecteerde uittreding de bijhorende communicatie te overhandigen. Zij heeft de bezorgde documenten vervolgens in detail onderzocht.

Fases in het onderzoek / Opbouw mededeling – Vooreerst ging de FSMA na of alle informatie tijdig bezorgd werd. Het gaat dan zowel om de kennisgeving door de inrichter aan de pensioeninstelling dat er een uittreding heeft plaatsgevonden, als om de uittredingsfiches die de pensioeninstelling in reactie daarop bezorgde. De bevindingen hieromtrent zijn terug te vinden in deel 2 'Tijdigheid'.

Vervolgens heeft zij gecontroleerd of de verzekeringsondernemingen alle wettelijk verplichte informatie op een duidelijke en nauwkeurige manier meedelen in hun uittredingsfiches. De resultaten van dit onderzoek zijn terug te vinden in deel 3 'Inhoud van de uittredingsfiches'.

Finaal vat het laatste deel van dit rapport de voornaamste conclusies van het onderzoek samen en wordt een modelstructuur voor een uittredingsfiche aangereikt.

2. Tijdigheid

De wet – De WAP vereist dat de informatie bij uittreding tijdig wordt meegedeeld en hanteert hiervoor een dubbele termijn van dertig dagen (artikel 31, § 1 WAP):

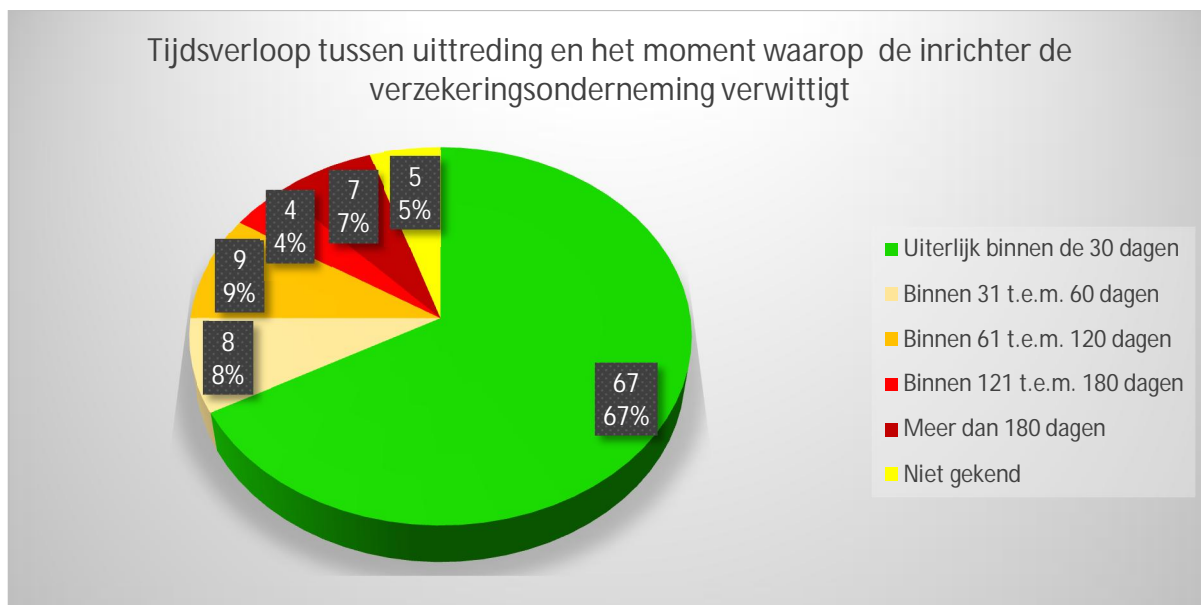
- de inrichter heeft 30 dagen om de pensioeninstelling te verwittigen;
- de pensioeninstelling heeft op haar beurt 30 dagen om de inrichter de vereiste informatie te bezorgen;
- het is dan finaal aan de inrichter om die informatie 'onmiddellijk' te bezorgen aan de uittreder.

In de praktijk blijkt evenwel dat men de laatste stap meestal overslaat en dat de grote meerderheid van de verzekeringsondernemingen de informatie dus rechtstreeks aan de uittreder bezorgt.

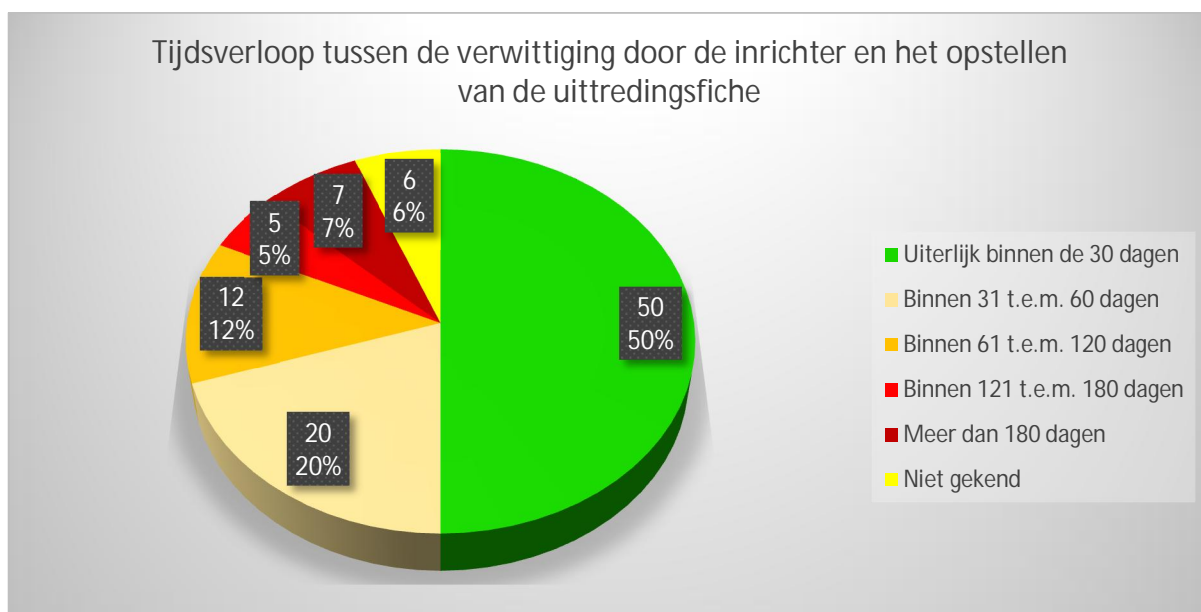
De FSMA heeft geen bezwaar tegen de werkwijze waarbij verzekeringsondernemingen de informatie bedoeld in de artikelen 31 en 32 van de WAP rechtstreeks bezorgen aan een uittreder in plaats van deze eerst (uitsluitend) te bezorgen aan de inrichter die deze dan op zijn beurt onmiddellijk zou moeten bezorgen aan de uittreder, althans voor zover kan worden gewaarborgd dat de informatie tijdig bij de juiste bestemming terecht komt.

Inrichters – Bij twee derde van de onderzochte uittredingen respecteerde de inrichter de opgelegde termijn van 30 dagen om de verzekeringsonderneming te verwittigen dat er een uittreding had

plaatsgevonden. In één derde van de gevallen stelde de FSMA een laattijdige communicatie vast, gaande van enkele dagen tot meer dan een jaar vertraging. Meer detail is terug te vinden in onderstaande grafiek.

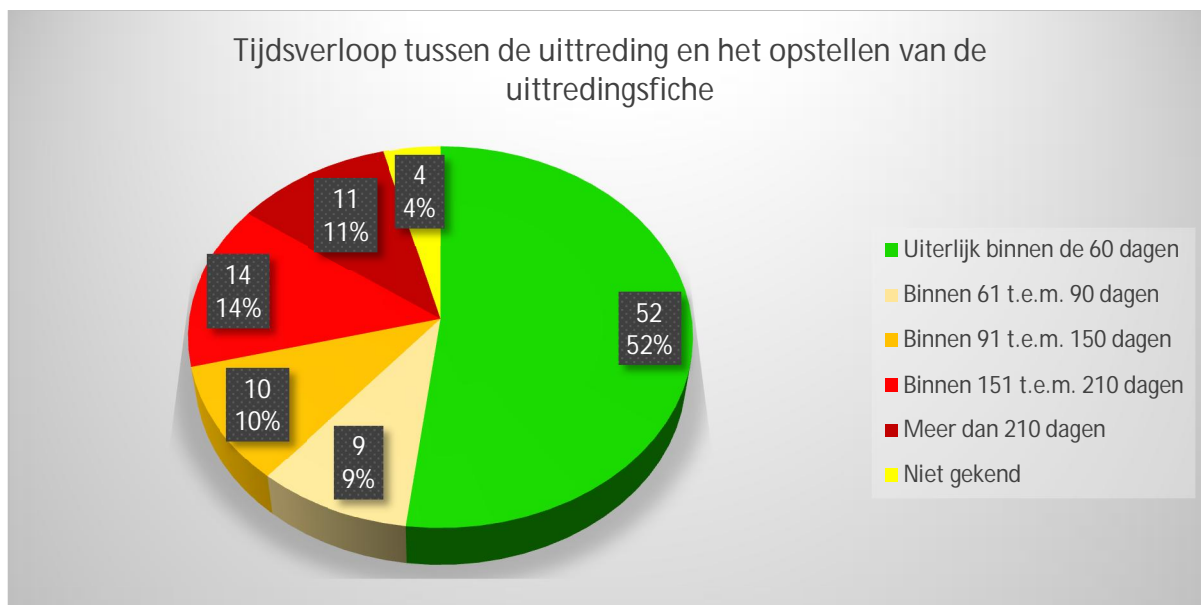

Verzekeringsondernemingen – De verzekeringsondernemingen respecteerden slechts bij de helft van de onderzochte uittredingen de opgelegde termijn van 30 dagen. 7 van de 17 verzekeringsondernemingen verstuurden de uittredingsfiche bij meer dan de helft van de gecontroleerde uittredingen laattijdig. Meer detail is terug te vinden in onderstaande grafiek.

Totale doorlooptijd – De wet beoogt met het instellen van de dubbele termijn dat de uittreder de vereiste informatie uiterlijk na 2 maanden ontvangt. Zich baserend op de gecumuleerde doorlooptijd stelt de FSMA vast dat deze doelstelling slechts in 52 % van de onderzochte uittredingen werd gehaald.

Bij vier uitredingen werd er zelfs helemaal niet gecommuniceerd en stelde de betrokken verzekeringsonderneming pas naar aanleiding van de controle door de FSMA een uitredingsfiche op. Hierdoor bedroeg de totale doorlooptijd in deze dossiers ruim meer dan een jaar. Meer detail is terug te vinden in onderstaande grafiek.

De vaststellingen op basis van de gecontroleerde steekproef doen vermoeden dat veel inrichters en verzekeringsondernemingen de door de WAP opgelegde termijnen onvoldoende respecteren. De FSMA verwacht van pensioeninstellingen en inrichters dat deze de nodige maatregelen nemen om de informatie bij uitreding tijdig aan de aangeslotenen te kunnen bezorgen. Zij moeten hiertoe procedures uitwerken en interne controlemaatregelen nemen die voldoende waarborgen bieden met het oog op een tijdige registratie, communicatie (door de inrichter aan de pensioeninstelling) en verwerking (door de pensioeninstelling) van de uitredingen.

De FSMA verwacht van de pensioeninstellingen dat zij - als professionele partijen - de inrichters die het beheer van hun pensioentoezeggingen aan hen hebben toevertrouwd, wijzen op het bestaan van de wettelijke termijnen en het belang van een goede naleving ervan.

3. Inhoud van de uitredingsfiches

Op grond van artikel 31, § 1 WAP heeft een aangeslotene op het moment dat hij uitreedt recht op volgende informatie:

1° het bedrag van de verworven reserves, desgevallend aangevuld tot de bedragen gewaarborgd met toepassing van artikel 24 (i.e. de rendementsgarantie); => Zie 3.1;

2° het bedrag van de verworven prestaties; => Zie 3.2;

3° de verschillende keuzemogelijkheden bedoeld in artikel 32, § 1, met vermelding dat de overlijdensdekking al dan niet behouden blijft." => Zie 3.3.

Deze informatie moet bovendien "duidelijk en nauwkeurig" opgesteld zijn (artikel 4-15 KB WAP).

3.1 Verworven reserves

Terminologie – Heel wat verzekeringsondernemingen gebruiken niet of niet uitsluitend de bewoordingen “verworven reserves” , maar gebruiken (daarnaast) eigen benamingen zoals ‘het rekeningtegoed’, ‘de reserves’, ‘de opgebouwde reserves’, ‘het spaartegoed’, ‘de premiereserve’, ‘de pensioenrechten’, ‘het geld’, ...

Verworven of wiskundige reserves? – Pensioeninstellingen moeten in elk geval de verworven reserves in de zin van de WAP op de uittredingsfiche vermelden en mogen zich niet beperken tot een vermelding van de wiskundige reserves. Deze bedragen zijn niet noodzakelijk aan elkaar gelijk, in het bijzonder in het kader van toezeggingen van het type vaste prestaties.

Wanneer een verzekeringsonderneming in haar uittredingsfiches niet spreekt over ‘verworven reserves’ en er evenmin in een toelichting naar verwijst, rijst de vraag of zij wel daadwerkelijk de verworven reserves in de zin van WAP heeft meegedeeld. Mogelijk heeft zij zich bij het vaststellen van de rechten van de aangeslotenen beperkt tot een louter verzekeringstechnische berekening van de ‘wiskundige reserves’, zonder het resultaat van deze berekening te vergelijken met het bedrag van de ‘verworven reserves’ in de zin van de WAP. Zeker wanneer de uittredingsfiche zich bedient van een louter verzekeringstechnisch begrippenkader (‘wiskundige reserves’), wordt de indruk gewekt dat dit het geval is.

Consistentie van termen – Een aantal verzekeringsondernemingen gebruikt binnen één en dezelfde uittredingsfiche meerdere termen door elkaar om de verworven reserves te benoemen, zonder verdere uitleg of kadering. Dit kan tot verwarring leiden bij de uittreder.

De FSMA verwacht dat pensioeninstellingen in elk geval de verworven reserves in de zin van de WAP op de uittredingsfiche vermelden en zich niet beperken tot een vermelding van de wiskundige reserves.

De FSMA beveelt sterk aan om het begrip ‘wiskundige reserves’ of andere louter verzekeringstechnische begrippen niet op te nemen in een uittredingsfiche. Niet alleen stemmen de wiskundige reserves niet noodzakelijk overeen met de verworven reserves in de zin van de WAP. Zelfs indien beide bedragen gelijk zouden zijn, draagt deze notie niet bij tot een beter begrip van de uittreder, omdat niet gewezen wordt op het verworven karakter van de reserves.

De FSMA verwacht dat een uittreder aan de hand van zijn uittredingsfiche duidelijk weet welk van de vermelde bedragen overeenstemt met het bedrag van zijn verworven reserves in de zin van de WAP. Daarom raadt de FSMA sterk aan om in de uittredingsfiche het begrip “verworven reserves” te vermelden. Voor zover de uittredingsfiche gebruik maakt van een eigen terminologie om naar de verworven reserves te verwijzen, verdient het aanbeveling om in de toelichting te vermelden dat daarmee de verworven reserves worden bedoeld.

De FSMA raadt af te veel verschillende benamingen voor hetzelfde begrip door elkaar te gebruiken in eenzelfde uittredingsfiche. Dit om verwarring bij de uittreder te voorkomen.

Duidelijkheid over rendementsgarantie – Conform artikel 31 van de WAP moet “*het bedrag van de verworven reserves, desgevallend aangevuld tot de bedragen gewaarborgd met toepassing van artikel 24*” worden meegedeeld.

Ongeveer de helft van de verzekeringsondernemingen vermeldt het bedrag van de rendementsgarantie naast dat van de verworven reserves. De FSMA beschouwt dit als een goede praktijk. Het komt de duidelijkheid en nauwkeurigheid onbetwistbaar ten goede als men naast het bedrag van de verworven reserves ook telkens het exacte bedrag van de rendementsgarantie meedeelt. Beide bedragen hebben immers hun belang en dit ongeacht of de rendementsgarantie hoger of lager ligt dan het bedrag van de verworven reserves:

- wanneer de aangeslotene kiest voor het behoud van zijn reserves in de pensioentoezegging zal er geen aanzuivering plaatsvinden en evolueren zijn rechten verder op grond van het niveau van de *verworven reserves* op het ogenblik van de uittreding. Dat bedrag is dus relevant voor hem, ook als de rendementsgarantie hoger zou liggen;
- wanneer de aangeslotene nadien alsnog zou beslissen om zijn reserves over te dragen, zal het over te dragen bedrag ten minste gelijk zijn aan het bedrag van de rendementsgarantie op het ogenblik van de uittreding (de zogenaamde 0 %-garantie). Ook dat bedrag is dus relevant, zelfs indien het bedrag van de verworven reserves hoger zou liggen dan de rendementsgarantie. Bij bepaalde pensioentoezeggingen kan immers niet worden uitgesloten dat het bedrag van de verworven reserves na uittreding zou dalen.

De wijze waarop men het bedrag en de werking van de rendementsgarantie meedeelt, is echter niet altijd even duidelijk. Zo spreekt men bij het overzicht van de keuzemogelijkheden vaak in generieke termen, bv. “*de verworven reserves, aangevuld, als nodig, tot de minimale gegarandeerde reserve*”, waarbij de uittreder dan zelf in een bijlage naar het bedrag van de rendementsgarantie op zoek moet gaan om uit te maken of de rendementsgarantie geldt voor zijn pensioentoezegging en zo ja, of het bedrag van zijn verworven reserves al dan niet verder zal worden aangevuld. Het verdient de voorkeur om in de uittredingsfiche zelf de nodige duiding te verschaffen bij het bedrag van de rendementsgarantie, opdat de aangeslotene kan begrijpen wat de draagwijdte is van dat bedrag en in welke gevallen hij er aanspraak op kan maken. De loutere kennisgeving van de verworven reserves en de rendementsgarantie, zonder verdere toelichting, volstaat niet om de aangeslotene voldoende inzicht te doen krijgen in de relevantie van de wettelijke rendementsgarantie bij het maken van de hem of haar aangeboden keuzes.

De andere helft van de verzekeringsondernemingen vermeldt slechts één enkel bedrag en geeft daarbij geen enkele informatie omtrent de rendementsgarantie. Het is bijgevolg niet duidelijk voor de aangeslotene of bij de vaststelling van dat bedrag daadwerkelijk rekening werd gehouden met de wettelijke rendementsgarantie. Rekening houdend met artikel 4-15 KB WAP, dat vereist dat alle informatie duidelijk en nauwkeurig moet zijn, moet men in dergelijk geval op zijn minst expliciet vermelden dat bij de berekening van dat bedrag rekening werd gehouden met de wettelijke rendementsgarantie. Indien de rendementsgarantie hoger zou liggen dan het bedrag van de verworven reserves is de loutere vermelding van het bedrag van de verworven reserves, zonder aanvulling tot het bedrag van de rendementsgarantie, overigens in strijd met artikel 31 van de WAP.

De FSMA verwacht dat de pensioeninstellingen die slechts één bedrag meedelen in de uittredingsfiche, duidelijk aangeven dat men bij de vaststelling van dit bedrag rekening houdt met de rendementsgarantie.

De FSMA beveelt sterk aan om zowel het bedrag van de verworven reserves als het bedrag van de rendementsgarantie aan de uittreder mee te delen en om de draagwijdte van beide bedragen toe te lichten, door de uittreder erop te wijzen dat bij een overdracht de verworven reserves desgevallend zullen worden aangevuld tot de opgegeven wettelijke rendementsgarantie.

3.2 Verworven prestaties

Terminologie – De verworven prestaties zijn het bedrag waarop de uittreder op de pensioenleeftijd aanspraak kan maken, wanneer hij beslist om zijn verworven reserves na uittreding niet over te dragen. Net zoals bij de ‘verworven reserves’ werkt men ook voor de ‘verworven prestaties’ met meerdere termen naast of in plaats van de WAP-terminologie (‘prognose rekeningtegoed op pensioenleeftijd’, ‘geschat aanvullend pensioen op X’, ‘kapitaal bij leven’, ‘verworven kapitaal’, ‘kapitaal leven op eindleeftijd’, ‘verzekerd kapitaal’, ‘voorzienere prestaties’, ‘verzekerde prestaties’, ‘verzekerde prestaties in functie van de reglementaire premie’, ...).

Verworven of verzekerde prestaties? – De FSMA kan opnieuw niet in alle gevallen met zekerheid besluiten dat het op de uittredingsfiche meegedeelde bedrag wel degelijk de verworven prestaties in de zin van de WAP betreft, en niet enkel de prestatie die is gewaarborgd op grond van de verzekeringsovereenkomst en die in bepaalde gevallen kan verschillen van de ‘verworven prestaties’. Bovenstaande overweging geldt voornamelijk bij uittredingsfiches in het kader van toezeggingen van het type vaste prestaties. Bij het gebruik van de term ‘verzekerd kapitaal’ in samenhang met termen die wijzen op een door de verzekeringsonderneming uitgevoerde reductie, kan de FSMA niet uitsluiten dat men de verworven prestatie in de zin van de WAP - ten onrechte - vervangt door een gereduceerd verzekerd kapitaal.

Verworven of geraamde prestaties? In de uittredingsfiches van een aantal ondernemingen, met betrekking tot pensioentoezeggingen van het type ‘vaste bijdragen’, worden geen verworven prestaties vermeld, maar wordt in plaats daarvan een ‘prognose’, ‘geschat kapitaal’, ‘raming’ etc. meegedeeld. Deze bedragen houden rekening met toekomstige winstdeelnames en zijn dus niet “verworven”. Wellicht wordt deze werkwijze gevolgd omdat de aangeslotene bij dat type pensioentoezeggingen geen aanspraak kan maken op verworven prestaties *ten laste van de inrichter*.

Men moet er echter rekening mee houden dat de verworven prestaties die de burger via DB2P zal kunnen consulteren, niet alleen de verworven prestaties ten laste van de inrichter omvatten, maar ook de verplichtingen (op de pensioenleeftijd) *van de pensioeninstelling*. De verworven prestaties zijn in dat geval gelijk aan de gereduceerde kapitalen⁴. Enkel wanneer er geen prestaties op de pensioenleeftijd gewaarborgd worden, en de verworven prestaties dus niet berekenbaar zijn, moeten deze niet worden vermeld.

⁴ Artikel 306/6 van de programmawet van 27 december 2006, zoals ingevoegd door art. 23 van de Wet van 15 mei 2014 houdende diverse bepalingen. Zie in het bijzonder de Memorie van Toelichting: *Parl.St. Kamer* 2013-14, 3500/001, 40.

Om redenen van coherentie tussen de uittredingsfiches enerzijds en de gegevens in DB2P anderzijds verwacht de FSMA dat de uittredingsfiches worden afgestemd op de gegevens die de aangeslotene zal kunnen consulteren in DB2P.

Consistentie van termen? – Ook voor het omschrijven van de verworven prestaties wordt soms een veelheid aan termen in eenzelfde uittredingsfiche gebruikt, wat tot onduidelijkheid kan leiden en dus te vermijden valt.

De FSMA verwacht dat pensioeninstellingen in elk geval de verworven prestaties in de zin van de WAP op de uittredingsfiche vermelden en zich niet beperken tot een vermelding van de verzekerde prestaties.

De FSMA verwacht dat een uittreder aan de hand van zijn uittredingsfiche duidelijk weet welk van de meegedeelde bedragen overeenstemt met het bedrag van zijn verworven prestaties in de zin van de WAP. Daarom raadt de FSMA sterk aan om in de uittredingsfiche het begrip "verworven prestaties" te vermelden. Voor zover de uittredingsfiche gebruik maakt van een eigen terminologie om naar de verworven prestaties te verwijzen, verdient het aanbeveling om in de toelichting te vermelden dat daarmee de verworven prestaties worden bedoeld.

De FSMA beveelt sterk aan om het aantal verschillende begrippen dat wordt gehanteerd in eenzelfde uittredingsfiche om de verworven prestaties te benoemen, tot een minimum te beperken. Dit om verwarring bij de uittreder te voorkomen.

De FSMA verwacht dat bij pensioentoezeggingen van het type vaste bijdragen zonder gewaarborgd rendement ten laste van de inrichter, waarbij de verzekeringsonderneming de technische grondslagen waarborgt tot op de pensioenleeftijd, het gereduceerd kapitaal als verworven prestatie wordt meegedeeld.

Verworven prestaties als rente – Indien de pensioentoezegging bepaalt dat vanaf de pensioenleeftijd een periodieke rente zal worden uitbetaald, dan moet men de verworven prestaties bij een uittreding uit dat pensioenplan ook onder de vorm van een rente omschrijven. Dit was niet bij elke onderzochte uittreding het geval.

De FSMA verwacht dat de verworven prestaties in de uittredingsfiche niet als kapitaal maar als rente omschreven zijn, indien de pensioentoezegging voorziet in de uitbetaling van een rente.

Tijdstip uitbetaling pensioenkapitaal – In de meerderheid van de onderzochte uittredingen is het tijdstip waarop de verworven prestaties kunnen worden uitbetaald duidelijk weergegeven. Enkele uittredingsfiches zijn op dit punt evenwel stilzwijgend.

De FSMA beveelt aan om de exacte datum mee te delen waarop de verworven prestaties kunnen worden uitbetaald.

3.3 De keuzemogelijkheden

3.3.1 Algemeen

Meedelen van alle keuzemogelijkheden – Bijna een derde van de verzekeringsondernemingen hanteert minstens één model-fiche waarin niet alle keuzemogelijkheden uit artikel 32 van de WAP staan opgesomd. Vooral de mogelijkheid om de verworven reserves over te dragen naar een ‘instelling die de winst verdeelt en de kosten beperkt’ wordt vaak niet opgenomen.

Uiteraard moet men enkel de keuzemogelijkheden vermelden die daadwerkelijk openstaan voor de aangeslotene in kwestie. Wanneer aan de pensioentoezegging van de ex-werkgever bijvoorbeeld geen onthaalstructuur is verbonden, moet men deze mogelijkheid vanzelfsprekend ook niet vermelden.

Omgekeerd moet men vermijden te verwijzen naar keuzemogelijkheden waartoe de aangeslotene geen toegang heeft. Standaardformuleringen waarbij men aan de aangeslotene te kennen geeft dat er “mogelijk” een onthaalstructuur bestaat, maar waarbij het vervolgens aan de aangeslotene is om na te gaan of er in zijn geval ook effectief een onthaalstructuur voorhanden is, vormen in dat opzicht geen voorbeeld van een goede praktijk.

De FSMA verwacht dat elke uittredingsfiche alle keuzemogelijkheden bevat die zijn vermeld in artikel 32 van de WAP en openstaan voor de betrokken uittreder. Omgekeerd moeten pensioeninstellingen vermijden om door het gebruik van standaardclausules keuzemogelijkheden te vermelden waartoe de uittreder in werkelijkheid geen toegang heeft.

Antwoordformulier – De meeste verzekeringsinstellingen voorzien een antwoordformulier waarop de uittreder kan aanduiden welke keuzemogelijkheid zijn voorkeur wegdraagt. De FSMA beschouwt dit als een goede praktijk die drempelverlagend werkt voor de uittreder. In een aantal gevallen bevat het antwoordformulier evenwel niet alle keuzemogelijkheden. Ook is de datum van het antwoordformulier bij een paar verzekeringsondernemingen reeds ingevuld.

De FSMA beveelt sterk aan om een antwoordformulier te voorzien bij de uittredingsfiche.

De FSMA verwacht dat alle wettelijke keuzemogelijkheden hierop vermeld staan, inclusief de optie om de verworven reserves achter te laten zonder wijziging van de pensioentoezegging⁵.

De FSMA beveelt aan om bij elke keuzemogelijkheid duidelijk te maken welke informatie en/of documenten de pensioeninstelling nodig heeft om de aangeduide optie uit te voeren.

De FSMA beveelt aan om het adres waarnaar het antwoordformulier verzonden moet worden ook duidelijk in het formulier zelf op te nemen

De FSMA beveelt aan om de uittreder zelf de datum te laten opgeven waarop hij het antwoordformulier heeft ingevuld.

⁵ Dit om te vermijden dat de uittreder deze mogelijkheid over het hoofd zou zien. Bij deze optie kan in het antwoordformulier wel herhaald worden dat de uittreder het formulier niet noodzakelijk hoeft op te sturen.

Keuzemogelijkheden onderworpen aan voorwaarden – In de uittredingsfiches van één verzekeringsonderneming wordt de mogelijkheid om een overdracht van de verworven reserves aan te vragen afhankelijk gemaakt van een medisch onderzoek, wanneer het bedrag van die reserves groter is dan het kapitaal bij overlijden. Een dergelijke voorwaarde beperkt onwettig de keuzemogelijkheden van de betrokken uittredeers en is dus strijdig met de WAP.

Het recht om na uittreding de pensioenreserves over te dragen mag niet worden onderworpen aan voorwaarden. De FSMA verwacht van de pensioeninstellingen dat zij elke verwijzing naar voorwaarden die de keuzemogelijkheden van de uittreder onwettig zouden beperken, uit de uittredingsfiches weren.

Behoud van het keuzerecht – Artikel 32, § 3 WAP bepaalt dat de uittreder aangesloten blijft bij de pensioentoezegging van zijn ex-werkgever indien hij geen andere keuze kenbaar maakt aan de inrichter of de pensioeninstelling binnen de dertig dagen na ontvangst van de uittredingsfiche. Datzelfde wetsartikel bepaalt dat de uittreder na het verstrijken van die termijn van dertig dagen het recht behoudt om alsnog voor een overdracht te kiezen (naar een onthaalstructuur, de pensioeninstelling van zijn nieuwe werkgever/sector dan wel een instelling die de winst verdeelt en de kosten beperkt). Het recht om over te dragen geldt dus onbeperkt in de tijd. Dit recht geldt uiteraard ook voor de uittreder die er expliciet voor kiest om in eerste instantie zijn verworven reserves te behouden in het bestaande pensioenplan.

Enkele verzekeringsondernemingen vermelden expliciet dat het recht op overdracht is beperkt tot de termijn van dertig dagen. Dit is uiteraard in strijd met de WAP.

Andere verzekeringsondernemingen beperken de keuzetermijn niet uitdrukkelijk, maar wekken door de manier waarop de fiche is geformuleerd wel de indruk dat een aangeslotene slechts dertig dagen heeft om te kiezen voor een overdracht van zijn verworven reserves. Zo hernemen veel verzekeringsondernemingen het eerste deel van artikel 32, § 3 van de WAP overeenkomstig hetwelk de aangeslotene die niet binnen dertig dagen een andere keuze maakt, geacht wordt te kiezen voor het 'behoud van de verworven reserves in de bestaande pensioentoezegging', maar vermelden zij niet dat de aangeslotene ook na deze termijn op elk ogenblik het recht behoudt om alsnog voor een overdracht van zijn verworven reserves te kiezen. Op die manier kan de uittreder de indruk krijgen dat hij slechts dertig dagen heeft om voor een overdracht te kiezen.

Het recht om verworven reserves over te dragen mag niet worden beperkt in de tijd. De FSMA verwacht dan ook dat vermeldingen die het recht op overdracht uitdrukkelijk beperken tot de termijn van dertig dagen (of een andere termijn) of die de indruk wekken dat het recht tot die termijn is beperkt, uit uittredingsfiches worden geweerd.

De FSMA beveelt sterk aan om in de uittredingsfiche uitdrukkelijk te bepalen dat de uittreder die ervoor kiest om zijn verworven reserves te behouden in de ongewijzigde pensioentoezegging (expliciet dan wel stilzwijgend door geen andere keuze mee te delen binnen de 30 dagen) het recht behoudt om alsnog voor een overdracht te kiezen. Dit geldt in het bijzonder in het geval de uittredingsfiche uitdrukkelijk vermeldt dat de uittreder na de termijn van dertig dagen geacht wordt gekozen te hebben voor het behoud van zijn reserves in de oorspronkelijke toezegging.

Duidelijkheid over de overlijdenswaarborg – De wet vereist dat men bij de keuzemogelijkheden vermeldt of de overlijdensdekking al dan niet behouden blijft.

Volgens een strikte lezing van de wettekst moet de pensioeninstelling ook melden dat de overlijdensdekking bij haar hoe dan ook vervalt als de aangeslotene ervoor opteert zijn verworven reserves over te dragen naar een andere pensioeninstelling (deze van de nieuwe werkgever/sector, dan wel een instelling die de winst verdeelt en de kosten beperkt). Nochtans waarschuwt slechts één verzekeringsonderneming hier ondubbelzinnig voor.

Een aantal verzekeringsondernemingen licht de concrete gevolgen voor de overlijdensdekking evenmin toe bij de opties die een blijvende aansluiting bij hen impliceren ('behoud van aansluiting zonder wijziging van de pensioentoezegging' dan wel 'overdracht naar de onthaalstructuur').

Wanneer de overlijdensdekking wegvalt, stelt een deel van de verzekeringsondernemingen dit letterlijk met zoveel woorden. Anderen maken dit duidelijk door een tabel op te nemen met de te verwachten bedragen 'bij leven' en 'bij overlijden' waarbij het bedrag ingevuld naast 'bij overlijden' gelijk is aan "0". De FSMA is van oordeel dat deze laatste voorstellingswijze verwarrend kan zijn voor de aangeslotene, omdat daaruit onvoldoende duidelijk blijkt dat in geval van overlijden geen enkele prestatie zal worden uitbetaald. De aangeslotenen zou ten onrechte de indruk kunnen krijgen dat in geval van overlijden wel nog de verworven reserves zullen worden uitbetaald of dat het bedrag van de overlijdensdekking nog kan evolueren. Om die reden geeft de FSMA de voorkeur aan de eerste werkwijze die duidelijk maakt dat de overlijdensdekking definitief wegvalt.

Wanneer de aangeslotene aanspraak kan maken op een overlijdensdekking dan wordt dit vaak aangegeven door het bedrag van de overlijdensdekking te vermelden in een tabel. Daarbij is het niet steeds duidelijk of het daarbij gaat om een vast bedrag, dat onveranderd blijft tot de pensioenleeftijd, dan wel een bedrag dat nog evolueert, wat bijvoorbeeld het geval is bij een verzekeringsproduct dat voorziet in de terugbetaling van de verworven reserves in geval van overlijden. Het is aan te bevelen om hierover duidelijkheid te creëren in de uitredingsfiche.

De FSMA verwacht dat de uitredingsfiche het lot van de overlijdensdekking expliciet meedeelt bij elke keuzemogelijkheid.

De FSMA beveelt daarom aan om de aangeslotene in duidelijke en ondubbelzinnige bewoordingen uitsluitel te geven over de al of niet aanwezigheid van een prestatie bij overlijden en om, indien er in geval van overlijden geen enkele prestatie wordt uitbetaald, dit ook uitdrukkelijk te vermelden op de uitredingsfiche.

De FSMA beveelt aan om duidelijk aan te geven of het meegedeelde bedrag van de overlijdensdekking een vast bedrag is, dan wel een bedrag dat nog verder evolueert in functie van de verworven reserves.

Kosten – Weinig verzekeringsondernemingen geven informatie over de kosten verbonden aan elke keuzemogelijkheid. Slechts enkele verzekeringsondernemingen belichten het feit dat, wanneer de uittreder de overdracht naar zijn nieuwe werkgever zou vragen, de nieuwe werkgever en diens pensioeninstelling de overgedragen verworven reserves moeten aanvaarden zonder aanrekening van kosten voor de overdracht (artikel 32, § 1 WAP).

Bij de andere keuzemogelijkheden geeft bijna geen enkele verzekeringsonderneming informatie mee m.b.t. de kosten.

De FSMA beveelt aan om bij elke keuzemogelijkheid zo correct mogelijk de kosten te duiden, dan wel de afwezigheid daarvan.

Sturing keuze – Om een uittreder correct te kunnen laten kiezen, is vereist dat men hem alle keuzemogelijkheden op voldoende neutrale wijze meedeelt. De uittredingsfiche mag m.a.w. bepaalde mogelijkheden niet bevoordelen. De verzekeringsondernemingen die niet alle keuzemogelijkheden meedelen, sturen de uittreder uiteraard per definitie al weg van een bepaalde keuze. Daarnaast sturen enkele verzekeringsondernemingen met suggestief taalgebruik de keuze van de uittreders in een bepaalde richting. Ook het verwijzen naar een eigen of verbonden instelling die de winst verdeelt en de kosten beperkt, zonder de aangeslotene er attent op te maken waar hij de volledige lijst van dergelijke instellingen kan raadplegen stuurt de keuze van de uittreder in zekere zin.

De FSMA verwacht dat men alle keuzemogelijkheden op voldoende neutrale wijze vermeldt.

Aanbod tot individuele bijstorting – De helft van de verzekeringsondernemingen biedt de uittreder in diens uittredingsfiche ook aan om individueel verder te sparen voor een pensioen. Enkele verzekeringsondernemingen stellen dit aanbod zelfs voor als één van de wettelijke keuzemogelijkheden voor het verdere beheer van de verworven reserves. Zeer weinig verzekeringsondernemingen waarschuwen ervoor dat het niet om de tweede pijler gaat en dat dergelijke bijstorting m.a.w. een fiscale impact kan hebben op de eigen spaarinspanningen in de derde pijler.

De FSMA raadt sterk af om in de uittredingsfiche een aanbod te formuleren om individueel verder te sparen voor een pensioen.

Als de verzekeringsonderneming niettemin een aanbod tot individuele bijstorting doet, verwacht de FSMA:

- *dat deze optie niet wordt voorgesteld als één van de wettelijke keuzemogelijkheden voor het verdere beheer van de verworven reserves, maar er duidelijk van wordt afgescheiden;*
- *een expliciete waarschuwing dat het niet om de tweede pijler gaat;*
- *dat de aangeslotene geïnformeerd wordt over het feit dat een dergelijke spaarinspanning eventueel geen fiscaal voordeel zal opleveren wanneer de drempels, voorzien in de fiscale wetgeving, reeds bereikt werden op grond van andere derde pijler contracten.*

Voorschot/Verpand deel – Een aangeslotene kan een voorschot op prestaties vragen dan wel zijn pensioenrechten in pand geven om een lening te waarborgen voor zover (i) dit gebeurt om hem in staat te stellen op het grondgebied van de Europese Economische Ruimte onroerende goederen die belastbare inkomsten opbrengen te verwerven, te bouwen, te verbeteren, te herstellen of te verbouwen en (ii) het pensioenreglement dit voorziet (art. 27, § 2 WAP).

Enkele verzekeringsondernemingen waarschuwen de uittreder ervoor dat, indien hij gebruik heeft gemaakt van dergelijke mogelijkheid, een overdracht van de verworven reserves geen betrekking zal hebben op het deel dat hij op die manier reeds heeft aangewend.

De FSMA raadt aan om een uittreder die (een deel van) zijn verworven reserves heeft aangewend voor het verkrijgen van een onroerend goed te waarschuwen dat een overdracht van zijn verworven reserves geen betrekking zal hebben op het deel dat zo reeds werd aangewend.

3.3.2 Overdracht naar de onthaalstructuur

Draagwijdte en contractuele voorwaarden – Veel uittredingsfiches verduidelijken onvoldoende de draagwijdte van een overdracht naar de onthaalstructuur, namelijk dat de overdracht naar de onthaalstructuur tot gevolg heeft dat de aangeslotene een nieuwe contractuele relatie met de verzekeraar aangaat, met eigen voorwaarden, los van de oorspronkelijke pensioentoezegging.

Een duidelijke en nauwkeurige uittredingsfiche vereist nochtans dat bij elke keuzemogelijkheid de essentiële kenmerken ervan vermeld zijn, zodat de uittreder de draagwijdte van zijn keuze correct kan inschatten. Daarbij kan bijvoorbeeld worden gedacht aan het tijdstip waarop het verzekerd kapitaal betaalbaar wordt. Dit is nuttige en zelfs essentiële informatie indien dat tijdstip verschilt van dat van de bestaande pensioentoezegging.

Slechts enkele verzekeringsondernemingen waarschuwen ervoor dat - ondanks het feit dat bij de keuze voor een onthaalstructuur de uittreder aangesloten blijft bij dezelfde pensioeninstelling - hij hierdoor verdere aanspraken jegens zijn ex-werkgever verliest.

In elk geval heeft de uittreder het recht om het volledige contractuele kader te kennen alvorens te beslissen of hij zijn verworven reserves al dan niet naar de onthaalstructuur wenst over te dragen en moet hij deze informatie dus vlot kunnen verkrijgen. Nochtans vermelden maar enkele verzekeringsondernemingen dat de uittreder desgewenst om de contractuele voorwaarden kan verzoeken.

De FSMA verwacht dat de belangrijkste kenmerken van de onthaalstructuur worden toegelicht in de uittredingsfiche.

De FSMA beveelt aan om de uittreder er op te wijzen dat, indien hij voor een overdracht naar de onthaalstructuur kiest, hij de oorspronkelijke pensioentoezegging verlaat en terechtkomt in een nieuw (afzonderlijk) contractueel kader en dat hij hierdoor verdere aanspraken jegens zijn ex-werkgever verliest.

De FSMA verwacht dat een uittreder erop attent gemaakt wordt dat hij de contractuele voorwaarden van de onthaalstructuur desgewenst kan opvragen.

Keuzemogelijkheden & concrete bedragen – Een aantal verzekeringsondernemingen vermelden op hun uittredingsfiches bij de onthaalstructuur meerdere keuzemogelijkheden voor de gewenste verdeling leven/overlijden. Meestal deelt men in dat geval voor elke meegedeelde keuze de verzekerde bedragen bij leven en overlijden mee. De FSMA beschouwt deze werkwijze als een goede praktijk, omdat zij de aangeslotene onmiddellijk toelaat verschillende keuzemogelijkheden met elkaar te vergelijken en om deze bedragen te vergelijken met de verworven prestaties en prestaties bij overlijden die gegarandeerd worden bij de keuzemogelijkheid 'behoud van aansluiting zonder wijziging van de pensioentoezegging'. Eén onderneming deelt de verzekerde bedragen mee voor één

van de aangeboden keuzes en stelt dat de uittreder haar mag contacteren voor andere keuzemogelijkheden.

Bij bijna de helft van de verzekeringsondernemingen met een onthaalstructuur lijkt de aangeboden onthaalstructuur maar één keuzemogelijkheid te bevatten. Twee van deze ondernemingen geven hierbij de concrete bedragen op die de uittreder mag verwachten in geval van leven op pensioenleeftijd en in geval van voortijdig overlijden. De FSMA beschouwt dit, zoals gezegd, als een goede praktijk.

Bij enkele verzekeringsondernemingen kan de uittreder aan de hand van zijn uittredingsfiche niet vaststellen waarop hij in het kader van de onthaalstructuur aanspraak kan maken, noch of er meerdere keuzes mogelijk zijn binnen de onthaalstructuur. Zij stellen enkel dat de uittreder hen mag contacteren zo hij de mogelijkheid om toe te treden tot de onthaalstructuur overweegt.

De FSMA verwacht dat de uittredingsfiche duidelijk weergeeft over welke keuzemogelijkheden de aangeslotene in het kader van de onthaalstructuur beschikt.

De FSMA beveelt sterk aan om de bedragen waarop de aangeslotene in het kader van de onthaalstructuur aanspraak zou kunnen maken op de pensioenleeftijd en bij voortijdig overlijden uitdrukkelijk in de uittredingsfiche te vermelden.

Medische voorwaarden – Slechts enkele verzekeringsondernemingen delen de uittreder mee of er al dan niet bepaalde medische voorwaarden vervuld moeten worden om naar de onthaalstructuur over te stappen. Indien er voorwaarden gelden, is het nuttig dat een uittreder hier in voorkomend geval reeds via de uittredingsfiche van op de hoogte wordt gebracht.

De FSMA beveelt aan om, indien er medische voorwaarden vervuld moeten zijn om naar de onthaalstructuur over te stappen, dit uitdrukkelijk in de uittredingsfiche te vermelden.

3.3.3 Pensioeninstelling van de nieuwe werkgever

Benodigde informatie – Een aantal verzekeringsondernemingen vermeldt welke gegevens zij nodig hebben om de overdracht van de verworven reserves naar de pensioeninstelling van de nieuwe werkgever te bewerkstelligen. Dit is een goede praktijk die de uittreder optimaal begeleidt wanneer hij voor deze keuzemogelijkheid zou opteren.

De FSMA beveelt aan om duidelijk te maken welke informatie en/of documenten de pensioeninstelling nodig heeft om de overdracht van de verworven reserves naar de pensioeninstelling van de nieuwe werkgever uit te voeren.

3.3.4 Een instelling die de winst verdeelt en de kosten beperkt

Toelichting – Slechts weinig verzekeringsondernemingen geven enige toelichting bij deze optie. Mogelijk hebben veel uittreeders dan ook het raden naar wat een ‘instelling die de totale winst verdeelt en de kosten beperkt’ precies inhoudt. Zoals reeds werd aangehaald, vereist een duidelijke en nauwkeurige uittredingsfiche nochtans dat bij elke keuzemogelijkheid de essentiële kenmerken ervan vermeld worden, zodat de uitreder de draagwijdte van zijn keuze correct kan inschatten. Zo kan men er op wijzen dat de uitreder met deze keuze overstapt naar een nieuw geïndividualiseerd contract met een pensioeninstelling die de kosten beperkt en de winst verdeelt onder haar aangeslotenen in verhouding tot hun reserves.

De FSMA verwacht dat men de keuzemogelijkheid om de verworven reserves over te dragen naar een instelling die de winst verdeelt en de kosten beperkt, kadert zodat de uitreder zich een beeld kan vormen over wat deze optie inhoudt.

Lijst FSMA-website – Voor meer informatie omtrent een instelling die de winst verdeelt en de kosten beperkt, verwijzen heel wat verzekeringsondernemingen naar deze pensioeninstellingen zelf. De uitreder moet hiertoe uiteraard wel eerst te weten komen om welke pensioeninstellingen het dan concreet gaat. Vier verzekeringsondernemingen verwijzen de uitreder door naar de website van de FSMA voor een lijst van deze instellingen. De FSMA beschouwt dit als een goede praktijk.

De FSMA beveelt aan om te verwijzen naar haar website voor de lijst van instellingen die de winst verdelen en de kosten beperken. Deze lijst is daar terug te vinden via volgend pad: 'toezicht > pensioenen > aanvullende pensioenen > werknemers > lijsten > Instellingen art. 22 Wet 12-07-1957'.

Benodigde informatie – Een aantal verzekeringsondernemingen vermeldt welke gegevens zij nodig heeft om de overdracht van de verworven reserves naar een instelling die de winst verdeelt en de kosten beperkt te bewerkstelligen. Dit is een goede praktijk die de uitreder optimaal begeleidt wanneer hij voor deze keuzemogelijkheid zou opteren.

De FSMA beveelt aan om duidelijk te maken welke informatie en/of documenten de pensioeninstelling nodig heeft om de overdracht van de verworven reserves naar een instelling die de winst verdeelt en de kosten beperkt, uit te voeren.

3.3.5 Behoud van aansluiting zonder wijziging van de pensioentoezegging

Standaard-optie máár ... met behoud van een keuzerecht – De FSMA beschouwt het als een goede praktijk om te vermelden dat de uitreder niets hoeft te ondernemen zo hij aangesloten wenst te blijven bij het pensioenplan van zijn ex-werkgever. Maar als men deze “standaard-optie” vermeldt, is wel vereist dat de uittredingsfiche tevens verduidelijkt dat de uitreder die er expliciet of impliciet voor kiest zijn verworven reserves te behouden in de ongewijzigde pensioentoezegging, het recht behoudt om later alsnog voor een overdracht te kiezen (naar een onthaalstructuur, de pensioeninstelling van zijn nieuwe werkgever/sector dan wel een instelling die de winst verdeelt en de kosten beperkt). Zie deel 3.3.1 voor een uitvoerigere beschrijving van dit aandachtspunt.

Betrokkenheid ex-werkgever – Geen enkele verzekeringsonderneming verduidelijkt dat - laat staan in welke mate - de inrichter (de ex-werkgever), door het behoud van de verworven reserves in diens pensioentoezegging, betrokken partij blijft tot het moment van pensionering. Nochtans is dit informatie die de keuze van een uittreder kan beïnvloeden.

De FSMA beveelt aan om de uittreder duidelijk te informeren over de blijvende betrokkenheid van de inrichter indien hij zijn verworven reserves achterlaat in de bestaande pensioentoezegging.

3.4 Algemene opmerkingen m.b.t. de duidelijkheid en nauwkeurigheid

In dit onderdeel wordt een aantal aandachtspunten aangekaart die de begrijpelijkheid van informatie bij uittreding in de weg kunnen staan of net kunnen verbeteren. Het gaat hierbij om de wijze waarop de wettelijk verplichte informatie wordt meegedeeld enerzijds en anderzijds om informatie die weliswaar niet uitdrukkelijk wordt vermeld in de wetgeving, maar ontegensprekelijk bijdraagt tot een goed begrip door de uittreder. De hoofdbetrachting van de uittredingsfiche blijft immers om de uittreder in staat te stellen een geïnformeerde keuze te maken aan de hand van de verkregen informatie.

Voldoende informatie ... – De wettelijk verplicht mee te delen informatie moet duidelijk zijn voor de uittreder. Sommige uittredingsfiches zijn zodanig summier dat er ernstige vraagtekens bij de duidelijkheid ervan geplaatst kunnen worden. Het louter vermelden van bepaalde begrippen en bedragen laat een uittreder niet toe om de draagwijdte van de meegedeelde bedragen en keuzemogelijkheden correct in te schatten. Een beknopte toelichting die de draagwijdte van de rubrieken en keuzes toelicht is onontbeerlijk.

... maar niet te veel informatie – Het tegenovergestelde kan evenwel ook de duidelijkheid in de weg staan. In een aantal gevallen werd de informatie meerdere keren herhaald en dit onder diverse vormen (vb. informatie in een begeleidende brief, maar ook - anders geformuleerd - in (meerdere) bijlagen). Dit kan nodeloos verwarring creëren bij de uittreder.

De FSMA beveelt sterk aan om bij de opstelling van de uittredingsfiche de nodige aandacht te besteden aan de begrijpelijkheid. Bijkomende uitleg is - gelet op de complexe materie - onontbeerlijk om van een duidelijke uittredingsfiche te kunnen spreken, maar de informatie moet wel op elk moment met een eenduidige terminologie duidelijk gestructureerd blijven en enkel herhaald worden indien dit noodzakelijk is voor een goed begrip.

Jargon – Heel wat verzekeringsondernemingen gebruiken verzekeringstechnisch jargon in hun uittredingsfiches. ('La réduction des garanties assurées', 'wiskundige reserves', 'mise en valeur de la réduction de votre contrat', 'premievrije aanspraak', 'vervaldag' (waar het gaat om de door het pensioenreglement voorziene eindleeftijd), 'verzekeringscombinatie'...). Heel wat juridische en verzekeringstechnische termen zijn voor een doorsnee uittreder niet evident en komen de begrijpelijkheid niet ten goede. De FSMA verwacht dat pensioeninstellingen informatie op een begrijpbare manier meedelen aan aangeslotenen en dat de gehanteerde terminologie eenduidig is en wordt afgestemd op het doelpubliek. Het nodeloos gebruik van vaktermen moet worden vermeden.

Wettelijke termen - Voorgaande neemt echter niet weg dat de vermelding van bepaalde wettelijke termen (vb. 'verworven reserves' en 'verworven prestaties'; zie ook 3.1 en 3.2), mits voldoende toelichting, wel degelijk haar nut heeft. In geval van een geschil of indien de aangeslotene bij een

andere instantie of instelling bijkomende informatie wenst op te vragen, kan het gebrek aan wettelijke terminologie immers hinderen.

De FSMA verwacht dat men verzekeringstechnisch jargon vermijdt en een eenduidige terminologie hanteert, die is afgestemd op het doelpubliek

De FSMA beveelt aan om de wettelijke termen zoals verworven reserves en verworven prestatie ook in de pensioenfiche te vermelden. Voor zover de uittredingsfiche gebruik maakt van een eigen, vereenvoudigde, terminologie verdient het aanbeveling om in de toelichting naar de wettelijke termen te verwijzen.

Gegevens gebruikt voor de berekeningen – De helft van de verzekeringsondernemingen vermeldt in de uittredingsfiche de gegevens waarmee ze de verworven reserves en verworven prestaties heeft berekend (de zgn. variabele elementen: loopbaan, geboortedatum, datum van uitdiensttreding, tewerkstellingspercentage, ...). De FSMA beschouwt dit als een goede praktijk. Wanneer men deze gegevens meedeelt, kan dit de uittreder immers helpen om vergissingen snel te detecteren en te laten corrigeren.

De FSMA beveelt sterk aan om alle gegevens die gebruikt werden voor de berekening van de verworven rechten van de uittreder mee te delen in diens uittredingsfiche.

Pertinente en concrete informatie – Een aantal verzekeringsondernemingen gebruikt standaardclausules die zo geformuleerd zijn dat het aan de uittreder is om uit te maken of de inhoud ervan al dan niet op hem van toepassing is. Zo verwijst een clausule naar een onthaalstructuur die er 'mogelijk' is. Om te weten te komen of de aangehaalde mogelijkheid daadwerkelijk bestaat dient de uittreder de verzekeringsonderneming te contacteren. Een andere verzekeringsonderneming gebruikt dan weer een clausule die de uittreder meedeelt dat hij 'mogelijk' een overlijdensdekking heeft. Om te weten of dit het geval is, dient hij zelf op zoek te gaan in de bijlagen.

De FSMA verwacht dat de uittreder een correct en volledig beeld van zijn situatie en mogelijkheden krijgt aan de hand van zijn uittredingsfiche. Het gebruik van standaardclausules die van de uittreder vereisen dat hij zelf de pensioeninstelling contacteert om bepaalde basisinformatie te weten te komen, voldoet hier niet aan.

Persoonlijk aanspreekpunt – Het is belangrijk dat een uittreder weet waar hij terecht kan indien hij nog vragen heeft over de hem bezorgde informatie:

- meer dan de helft van de verzekeringsondernemingen reiken de uittreder de persoonlijke contactgegevens van zijn dossierbeheerder aan;
- bijna alle verzekeringsondernemingen delen het adres en telefoonnummer van de hoofdzetel mee;
- één verzekeringsonderneming deelt helemaal geen contactgegevens mee.

De FSMA verwacht dat de contactgegevens van de pensioeninstelling zijn opgenomen in de uittredingsfiche.

De FSMA beveelt aan om de uittreder de persoonlijke contactgegevens van zijn dossierbeheerder mee te delen.

4. Conclusies en 'Best practices'

Voornaamste conclusies

- De vaststellingen op basis van de gecontroleerde steekproef doen vermoeden dat veel inrichters en verzekeringsondernemingen regelmatig de bij wet opgelegde termijnen niet respecteren.
- Een aantal verzekeringsondernemingen deelt niet alle keuzemogelijkheden mee die de uittreder heeft voor het verdere beheer van zijn reserves.
- De wet vereist dat bij elke keuzemogelijkheid wordt vermeld of de overlijdensdekking al dan niet behouden blijft. Weinig verzekeringsondernemingen respecteren dit vereiste consequent.
- Regelmatig biedt men de uittreder in diens pensioenfiche tevens aan om individueel verder te sparen voor een pensioen. Zeer weinig verzekeringsondernemingen waarschuwen ervoor dat het dan niet langer om de tweede pijler gaat en dat dergelijke bijstorting m.a.w. een fiscale impact kan hebben op de eigen spaarinspanningen in de derde pijler. In een aantal gevallen wordt dat aanbod zelfs als een van de wettelijke keuzemogelijkheden voor het verdere beheer van de verworven reserves voorgesteld.
- Heel wat verzekeringsondernemingen wekken verkeerdelijk de indruk dat een aangeslotene slechts 30 dagen heeft om te kiezen voor een overdracht van zijn reserves naar een andere pensioeninstelling.
- Men gebruikt een veelheid aan termen om de verworven reserves en de verworven prestaties te beschrijven in de uittredingsfiches. Dit creëert twee problemen:
  - het bedrag van de verworven reserves en prestaties in de zin van de WAP kan verschillen van het bedrag van de verzekeringstechnische reserves en prestaties. Indien enkel verzekeringstechnisch jargon wordt gebruikt, valt niet met zekerheid vast te stellen dat de meegedeelde reserves en prestaties wel degelijk deze in de zin van de WAP zijn;
  - in een aantal uittredingsfiches hanteert men meerdere termen voor hetzelfde begrip, wat tot verwarring kan leiden.
- De werking van de rendementswaarborg wordt zelden duidelijk omschreven. De helft van de ondernemingen deelt slechts het bedrag van de reserves mee, zonder te verduidelijken of daarbij al dan niet werd rekening gehouden met de rendementswaarborg.
- De draagwijdte van de keuzemogelijkheid om de reserves over te dragen naar een onthaalstructuur wordt vaak onvoldoende toegelicht. Verschillende verzekeraars vermelden wel de concrete bedragen waarop de aangeslotene in het kader van de onthaalstructuur aanspraak kan maken, wat als een goede praktijk wordt beschouwd.
- Maar weinig verzekeraars geven enige toelichting bij de keuzemogelijkheid om de reserves over te dragen naar een pensioeninstelling die de totale winst verdeelt en de kosten beperkt. Op grond van de meegedeelde informatie is het vaak onmogelijk voor een aangeslotene om zich een beeld te vormen van wat deze optie inhoudt en bij welke instellingen hij daarvoor terecht kan.

- De meeste uittredingsfiches zijn op het vlak van algemene begrijpelijkheid voor verbetering vatbaar. Een juist evenwicht in de hoeveelheid bijkomende uitleg wordt niet altijd gevonden. Ook het gebruik van verzekeringstechnisch jargon duikt geregeld op en komt de transparantie niet ten goede.
- Er is weinig transparantie over de kosten/kosteloosheid van de diverse keuzes.

Modelfiche – Rekening houdend met bovenstaande aandachtspunten zou de structuur van een uittredingsfiche er als volgt kunnen uitzien:

Inleiding

- Identificatie van alle betrokken partijen;
- de gegevens die werden gebruikt voor het berekenen van de bedragen vermeld in de fiche;
- het bedrag van de verworven reserves voor dewelke de uittreder een keuze moet maken over het verdere beheer (nog niet aangevuld tot de rendementsgarantie);
- het bedrag van de wettelijke rendementsgarantie (indien van toepassing) + korte omschrijving van de concrete inhoud en gevolgen van dit concept (vermelding dat deze garantie tot gevolg kan hebben dat het overdraagbare bedrag hoger kan zijn dan de verworven reserves);
- inleidende zin naar de keuzes.

Beschrijving keuzes

- Behoud van aansluiting zonder wijziging van de pensioentoezegging:
  - vermelding verworven prestaties + korte omschrijving van de concrete inhoud en gevolgen van dit concept (o.a. de blijvende betrokkenheid ex-werkgever, brutobedrag, ...);
  - datum waarop het aanvullend pensioen normaal gezien kan worden uitgekeerd (+de leeftijd van de uittreder op dat moment);
  - lot van de overlijdensdekking;
  - vermelding dat de keuze kosteloos is.
- Andere keuzes (overdracht):
  - inleidende uitleg:
    - verduidelijking welk bedrag men kan overdragen;
    - verduidelijking dat men hierdoor het pensioenplan van de voormalige werkgever of sector verlaat en de verdere aangroei van de verworven reserves niet meer volgens de oorspronkelijke regels zal verlopen, maar volgens de regels van het nieuw gekozen plan + dat de overlijdensdekking van het plan van de voormalige inrichter wegvalt;
    - verduidelijking dat de overdracht beperkt zal zijn tot het gedeelte van de reserves waarop geen voorschot of inpandgeving van toepassing is (*indien van toepassing*).
  - onthaalstructuur (*indien van toepassing*):
    - korte omschrijving;
    - bedrag op pensioenleeftijd en ingeval van overlijden vóór pensioenleeftijd (beide bedragen desgevallend voor elke optie);

- datum waarop het aanvullend pensioen normaal gezien kan worden uitgekeerd + leeftijd van de uittreder op dat moment;
- de vermelding dat men de contractuele voorwaarden van de onthaalstructuur kan opvragen;
- eventuele (medische) voorwaarden;
- de informatie en/of documenten die nodig zijn om de overdracht uit te voeren;
- vermelding of er aan deze keuze al dan niet kosten zijn verbonden.
- pensioeninstelling van de nieuwe werkgever of sector:
  - korte omschrijving;
  - de informatie en/of documenten die nodig zijn om de overdracht uit te voeren;
  - vermelding dat de overdracht die uit deze keuze voortvloeit kosteloos is.
- instelling die de winst verdeelt en de kosten beperkt:
  - korte omschrijving;
  - de informatie en/of documenten die nodig zijn om de overdracht uit te voeren;
  - verwijzing naar de website van de FSMA voor een lijst van dergelijke instellingen;
  - vermelding dat deze nieuwe pensioeninstelling mogelijk bepaalde kosten kan aanrekenen.
- Verduidelijking dat bij gebrek aan een keuze binnen de dertig dagen, de keuze voor het behoud van aansluiting zonder wijziging van de pensioentoezegging zal worden vermoed, maar dat men bij (impliciete of expliciete) keuze voor het behoud van de aansluiting zonder wijziging van de pensioentoezegging op elk moment alsnog een andere keuze kan maken en meedelen + verduidelijking dat de uittreder ook in de toekomst minstens het bedrag van de rendementsgarantie, zoals vastgesteld op het ogenblik van de overdracht, kan overdragen.

Slot

- Contactpersoon van de pensioeninstelling bij wie de uittreder terecht kan met vragen.
- Antwoordformulier voor de uittreder waarin alle keuzes zijn opgenomen (ook de 'default'-optie 'behoud van de bestaande pensioentoezegging van de ex-werkgever').

De fiche moet eenduidige terminologie hanteren en jargon zoveel mogelijk vermijden of - waar nodig - kort nader duiden. Zij dient bovendien alle keuzemogelijkheden neutraal weer te geven. Tot slot moet de fiche uiteraard ook tijdig verstuurd worden (cf. 2).